

NFS strategi

Inledning

Nordens Fackliga Samorganisation (NFS) arbetar för att främja ett hållbart, inkluderande och rättvist arbetsliv i Norden, Europa och globalt. NFS uppgift är att trygga ett nära samarbete mellan de anslutna medlemsorganisationerna. Samarbetet ska främja fackmedlemmarnas intressen genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och samverkan kring gemensamma mål.

Detta dokument är det övergripande strategiska styrdokumentet för NFS. Det är antaget av NFS styrelse vid sitt sammanträde den 22 november 2023 och gäller tills vidare. Strategin utgår från NFS stadgar samt de politiska positioner och hållningar som antagits av NFS styrelse.

Strategin beskriver gemensamma fackliga utmaningar i det nordiska, europiska och globala sammanhanget utifrån fem huvudområden: (1) Demokratisk utveckling, (2) Inkluderande arbetsliv, (3) Rättvis grön omställning, (4) Välfärd och utbildning samt (5) Tillväxt och konkurrenskraft.

Med utgångspunkt i detta dokument beslutar NFS styrelse vid sitt höstmöte om verksamhetsplan med tillhörande budget för kommande verksamhetsår. Besluten utgår även från gemensamma bedömningar av NFS ordförandeskap, presidium och generalsekreterare. Strategin, uppdragsbeskrivningen och den årliga verksamhetsplanen ger såväl kontinuitet som flexibilitet i NFS verksamhet.

Demokratisk utveckling

En viktig förutsättning för en hållbar demokratisk utveckling är grundläggande mänskliga rättigheter med utgångspunkt i ILO:s kärnkonventioner. Det är viktigt att den nordiska arbetsmarknadsmodellen och kärnkonventionerna efterföljs på lokal, regional, nationell samt på internationell nivå.

Demokrati och fackliga rättigheter utmanas, utarmas och hotas i hela världen. Ökad polarisering, begränsad yttrandefrihet och höga konfliktnivåer tillhör vardagen. Som fackliga organisationer är det viktigt att värna om rätten att organisera sig och om rätten att utföra samhällsberedande funktioner utan politisk inblandning. Fackföreningsrörelsen är en av de viktigaste krafterna för att värna och försvara demokratiska grundvärderingar, mänskliga rättigheter, öppenhet, rättsstatsprincipen och yttrandefriheten och stå upp mot auktoritära och antidemokratiska krafter. Ett säkert och demokratiskt samhälle måste också ha en god krisberedskap. Kopplingen mellan kravet på mänskliga och demokratiska rättigheter och arbetsgivaransvar måste synliggöras.

Jämlikhet och jämställdhet är centrala utgångspunkter för en hållbar demokratisk utveckling. För de nordiska facken har kampen för jämlikhet och yttrandefrihet hög prioritet, vilket förutsätter att vi också arbetar för att upprätthålla och öka den fackliga organisationsgraden i de nordiska länderna.

Inkluderande arbetsliv

Ett hållbart inkluderande arbetsliv innebär bland annat trygga anställningar, utvecklingsmöjligheter samt god arbetsmiljö. Alla som vill och kan arbeta ska kunna göra det oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Full sysselsättning ger de bästa förutsättningarna för en inkluderande nordisk arbetsmarknad som beaktar alla grupper i samhället. Den nordiska arbetsmarknadsmodellen behöver ständigt utvecklas för att inkludera alla anställningsförhållanden, såväl tillsvidareanställningar som atypiska anställningar. Plattformarbete är ett exempel på en växande arbetsform som arbetsmarknadsmodellen behöver fånga upp och reglera. Det är också av avgörande betydelse att skapa förutsättningar för att migranter och flyktingar som kommer till Norden ska få tillgång till arbetsmarknaden och goda förutsättningar till integration.

En annan viktig utmaning är att utveckla starkare arbetstagarinflytande när det gäller arbetsmiljö. Det är viktigt att verka för bättre villkor, inte minst där arbetstider inte är fasta och arbetsformer inte är bundna till en specifik plats eller till en fast organisationsstruktur. Digitaliseringen ger både nya möjligheter och utmaningar som är viktiga att fånga upp på såväl kort som lång sikt. Lagstiftning och avtal bör reglera förutsättningarna för denna typ av verksamhet.

Användningen av ny teknik, som till exempel artificiell intelligens (AI), förändrar hela arbetsmarknaden. Dessa förändringar kan bidra positivt till samhället och arbetsmarknaden, men kan också medföra nya utmaningar. Det är viktigt att arbetsmarknadens parter involveras i arbetet med att hitta hållbara lösningar för att inkludera alla arbetstagare i samband med den digitala övergången.

Rättvis grön omställning

Den gröna omställningen är en av de mest brådskande utmaningar som världen står inför och fackföreningsrörelsen har en viktig roll i omställningen i arbetet med hållbar resursanvändning, den sociala dialogen och kollektivavtal som tar hänsyn till omställningen. Miljöförändringarna har stora konsekvenser för social rättvisa. Hållbar resursanvändning och kollektivavtal som bidrar till en rättvis grön och digital omställning är centrala strategiska utgångspunkter. Investeringar som främjar hållbar omställning har stor betydelse.

Internationella överenskommelser och regleringar som exempelvis Parisavtalet och Nordiska ministerrådets vision om att Norden som världens mest hållbara och integrerade region 2030 är viktiga utgångspunkter för den rättvisa gröna omställningen. Detta förutsätter att Nordiska ministerrådet tar initiativ till trepartsdialog för att driva på omställningen som har tydliga beröringspunkter med den nordiska modellen och dess tre pelare.

Klimatförändringarna är en gränsöverskridande utmaning och Europafacket och EU samt världsfacket, FN, ILO och OECD/TUAC är viktiga internationella organisationer för att den gröna omställningen ska ske på ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt rättvist sätt.

Välfärd och utbildning

En av de mest centrala pelarna för Norden är en stark välfärdsmodell för en hållbar och konkurrenskraftig framtid. Detta lägger grunden för nödvändiga samhällsinvesteringar i till exempel livslångt lärande, utbildning, forskning och utveckling, hållbar infrastruktur, barn- och äldreomsorg och universella välfärdssystem. Fortbildning inom som såväl utanför ramen för anställningen, utan att grundläggande förutsättningar för försörjning försämras, är en förutsättning för livslångt lärande. Detta är avgörande för en optimalt fungerande arbetsmarknad. Den gröna omställningen, ökad digitalisering och en demografisk utveckling med allt färre människor i arbetsför ålder gör livslångt lärande viktigare än någonsin. Allt detta behöver utvecklas i samverkan med offentliga system och arbetsmarknadens parter.

Det är viktigt att kunna identifiera och förutse nya kompetensbehov och var nya arbetstillfällen utvecklas. Förmågan att identifiera områden där det finns drivkrafter kring innovation och utveckling är också viktig.

Tillväxt och konkurrenskraft

En viktig utgångspunkt för tillväxt, hög sysselsättning och konkurrenskraft i Norden är en god anpassnings- och omställningsförmåga samt offentliga tjänster av hög kvalitet. Samverkan är en förutsättning för att uppnå en hållbar tillväxt som tar hänsyn till grundläggande rättigheter och ger förutsättningar för full sysselsättning. Socialt framgångsrika företag är konkurrenskraftiga, vilket i förlängningen bidrar till att göra Norden till en hållbar region med hög sysselsättning.

Påverkansarbetet gentemot de nordiska institutionerna som till exempel nordiska rådet och nordiska ministerrådet är strategiskt avgörande kring gränsöverskridande frågor och utmaningar. Inkomstförsäkringssystem, beskattningssystem samt arbetsmarknadspolitik måste harmoniseras och samordnas för att underlätta nordisk integration. Det är också viktigt att öka kännedomen de nordiska länderna sinsemellan om hur EU-lagstiftning och internationella överenskommelser implementeras

En aktiv arbetsmarknadspolitik och kollektivavtalsreglerat omställningsstöd är effektiva verktyg som bidrar till stärkt konkurrenskraft och hög sysselsättning. Strategier som garanterar att arbetstagare och företag verkar på samma villkor är en grundförutsättning. Gränsöverskridande interaktion samt väl fungerande och miljövänliga transportvägar bidrar till hållbar regionalisering av kunskaps- och tillväxtregioner i Norden. Detta kräver gemensamma lösningar i det nordiska samarbetet.

Den fria rörligheten bidrar till utveckling och innovation men ställer samtidigt krav på bättre verktyg mot social dumpning samt grå och svart ekonomi. En utmaning är att verka för effektiva regleringar för arbetstagare som rör sig över nationsgränserna i Norden. Detta gäller speciellt i gränsregionerna där olika nationella regleringar, såväl lagstiftning som kollektivavtalsregleringar, behöver samordnas. Detta gäller även i situationer av kris och oförutsägbarhet, till exempel covid-19 pandemin, där regeringar och arbetsmarknadens parter måste samverka för att både uppnå hållbara lösningar för arbetstagare.